

11.02.2022

Vender EU tilbage til stabilitets- og vækstpagten i nuværende form, risikerer vi en situation, hvor reglerne i et vist omfang kun eksisterer på papir

En tilbagevending til stabilitets- og vækstpagtens nuværende regler vil i værste fald kunne stikke en kæp i hjulet på den økonomiske genopretning i EU. Nu skal den genforhandles.

Skrevet af

Anders Overvad

Før coronakrisen ramte, var det langt fra alle steder, at der var styr på de offentlige finanser i EU. Krisens efterdønninger betyder, at situationen på gældssiden er gået fra slem til værre. EU ville ifølge reglerne i Stabilitets- og Vækstpagten skulle nedbringe statsgælden med 258 mia. euro i 2023 svarende til 1,6 pct. af EU's BNP, hvor særligt de sydeuropæiske lande ville blive hårdt ramt. Stabilitets- og vækstpagten skal genforhandles i EU, hvilket Danmark officielt er imod, mens lande som Frankrig og Italien ønsker reformer. Det er en ærgerlig position Danmark har valgt, da flere reformforslag som fx en grøn klimafond er i dansk interesse.

Stabilitets- og vækstpagten til genforhandling i EU

Stabilitets- og vækstpagten skal genforhandles, da flere EU-lande er utilfredse med det nuværende regelsæt. Også en række økonomer har været ude og påpege væsentlige uhensigtsmæssigheder ved reglerne[1].

Stabilitets- og vækstpagten kort

Ifølge EU's vækst- og stabilitetspagt må EU's medlemslande maksimalt have en gæld på 60 pct. af BNP og et underskud på maksimalt 3 pct. af BNP. Og et strukturelt underskud på ½ pct. af BNP for lande, hvor statsgælden overstiger 60 pct. Og 1 pct. for lande med en statsgæld under 60 pct.

Forhandlingerne kommer på et afgørende tidspunkt, da EU næste år står til at vende tilbage til reglerne, der pt er suspenderet som følge af coronakrisen. Allerede til marts skal landene indsende deres forventede finanslov for næste år[2]. Reglerne skal genforhandles til juni, er det store spørgsmål, hvorvidt det giver mening at vende tilbage til de eksisterende regler i 2023[3].

Danmark ønsker ikke, at reglerne skal ændres nævneværdigt, men det synspunkt er der en række andre EU-lande, der ikke deler[4]. Tilbage i september indsendte Danmark og 8 andre lande et brev til Kommissionen, hvor man understregede vigtigheden i sunde offentlige finanser[5]. Siden dengang er linjerne dog blødt op, og bl.a. i Nederlandene er der kommet nye toner efter regeringsskiftet[6]. Traditionelt har Tyskland også været stærk fortalere for reglerne, men med den nye regering er dette standpunkt blødt op, hvorfor Østrig har været ude og presse på, for at Tyskland igen skal blande sig i debatten[7].

Frankrig og Italien står på den anden side som ivrige fortalere for en reform[\[8\]](#). Der er flere interessante forslag på bordet, som for eksempel fripas til grønne investeringer[\[9\]](#) eller oprettelsen af en permanent EU-klimafond[\[10\]](#).

Vender EU tilbage til Stabilitets- og Vækstpagten i 2023, skal der justeres voldsomt i de offentlige finanser

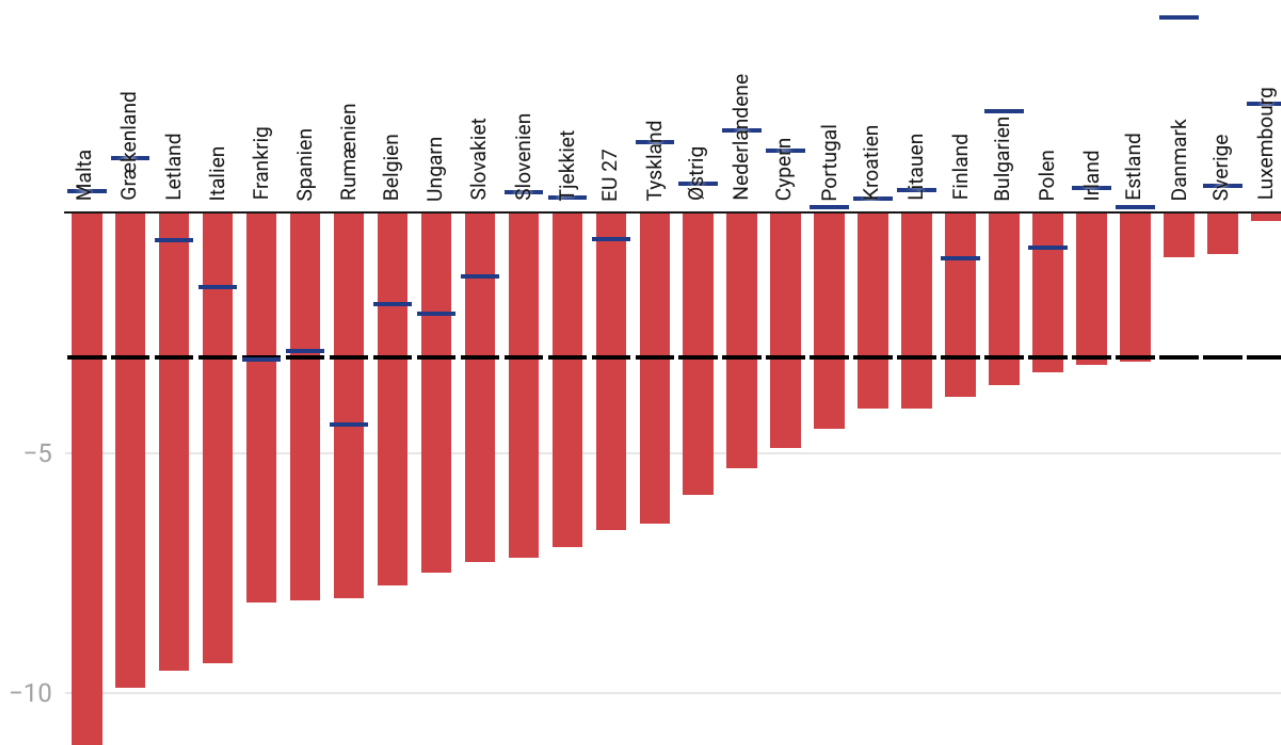
I 2019 var det kun Frankrig og Rumænien, hvor den offentlige saldoss underskud oversteg 3 procent. Coronakrisen har dog fået landene til at føre en ekspansiv finanspolitik, og i år forventes det, at 14 lande vil overskride 3 procents kravet. Med en tilbagevendelse til stabilitets- og vækstpagten betyder det, at vi som minimum vil skulle se en opstramning af finanspolitikken i 14 af EU-landene.

Dertil kommer kravene til den strukturelle saldo, der er udeladt af denne analyse. Det skyldes, at den strukturelle saldo er underlagt en stor usikkerhed, idet denne er en beregnet teoretisk størrelse.

Figur 1: Status på den offentlige saldo

Pct. af BNP

■ 2021 | Grænse | 2019

Kilde: Tænketanken EUROPA på baggrund af Kommissionen og Eurostat • Lavet med Datawrapper

Gælden skal nedbringes med 258 mia. euro næste år.

Coronakrisen har været en hård omgang for statsfinanserne i EU, og samlet er statsgælden steget fra 77,2 pct. til 90,1 pct. af BNP jf. figur 1. Desværre er de lande, vi har set gælden stige mest, også der man i forvejen var mest gældsatte.

I 2019 havde 12 EU-lande en statsgæld, der var højere end det tilladte. De nyeste tal fra Eurostat viser, at det i dag er 16 lande, som har en statsgæld, der overstiger grænsen.

Tager vi udgangspunkt i EU-Kommissionens seneste prognose vil EU, såfremt stabilitets- og vækstpagten overholdes, næste år skulle nedbringe statsgælden med 258 mia. euro, svarende til 1,6 procent af EU's BNP.

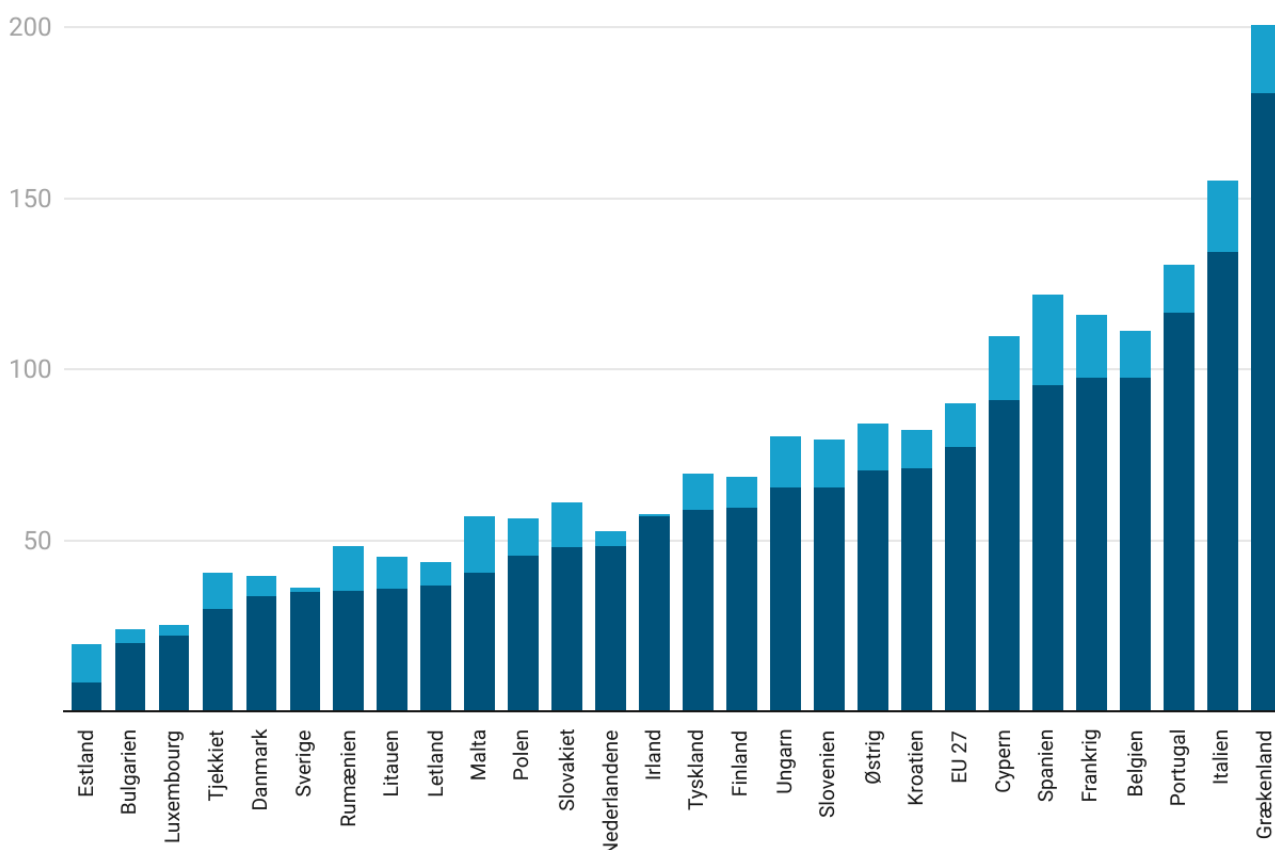
Det rammer særligt lande som Grækenland, Italien og Spanien, jævnfør tabel 1, der står til at skulle nedbringe statsgælden med hhv. 6,6, 4,5 og 2,8 pct. af deres BNP. Nedbringelsen skyldes, at lande, der overskrider gældskravet skal nedbringe den del af statsgælden, der overstiger 60 pct. med 1/20 hvert år.

Skulle man tage udgangspunkt i et dansk eksempel, så havde finanspolitikken i Danmark under kartoffelkuren i 1980'erne en årlig finanseffekt på ca. 1 pct., og der er derved umiddelbart lagt op til en væsentlig strammere finanspolitik i Sydeuropa end det Danmark oplevede dengang^[11].

En tilbagevending til stabilitets- og vækstpagts nuværende regler vil i værste fald kunne stikke en kæp i hjulet på den økonomiske genopretning i EU. EU-kommissionen er klar over dette, og derfor er der allerede nu rygter om, at Kommissionen er i gang med at bløde op på regelsættet^[12].

Figur 2: Statsgæld i procent af BNP

■ 4. kvartal 2019 ■ 3. kvartal 2021

Kilde: Tænk tanken Europa på baggrund af Kommissionen • Lavet med Datawrapper

Da det ser ud til, at der kommer et nyt forslag for kommissionen til juni, kan Danmark med fordel kaste sig konstruktivt ind i debatten om et nyt regelsæt, der kan fungere for flertallet af EU-landene da flere af reformforslagene, fx en grøn klimafond, også er i dansk interesse.

Tabel 1: Hvor meget skal statsgælden nedbringes i 2023

<i>Land</i>	<i>Gæld der skal tilbagebetales i mia. euro</i>	<i>Andel af BNP i pct. I 2023</i>
Østrig	4	1
Belgien	15	3
Kroatien	1	1
Cypern	0	2
Finland	1	1
Frankrig	71	3
Tyskland	16	0
Grækenland	13	7
Ungarn	1	1
Italien	89	5
Malta	0	0
Portugal	7	3
Slovenien	0	1
Spanien	38	3
EU 27	258	2

Kilde: Tænk tanken Europa på baggrund af Kommissionen • Lavet med Datawrapper

- [1] http://thinkeuropa.dk/sites/default/files/stabilitets-_og_vaekstpagten_brief_rigtig_skabelon2.pdf
- [2] <https://www.reuters.com/article/eu-fiscal-rules/update-1-deal-on-new-eu-fiscal-rules-unlikely-before-end-2023-officials-idINL8N2UF25G?edition-redirect=in>
- [3] https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/european-semester-timeline/2022-european-semester-cycle_en
- [4] https://borsen.dk/nyheder/okonomi/macron-og-draghi-vil-tromle-wammen-i-storste-europaeiske-gaeldsopgor-i-30-aar?utm_source=kenneth+praefke&utm_medium=row_1&utm_campaign=list_1
- [5] https://borsen.dk/nyheder/okonomi/wammen-laegger-op-til-haard-linje-i-nyt-europaeisk-gaeldsopgor?utm_source=anders+overvad&utm_medium=row_1&utm_campaign=list_3 og <https://www.politico.eu/article/eight-countries-led-by-austria-slam-calls-to-loosen-eu-fiscal-rules/>
- [6] <https://think.ing.com/snaps/estimates-confirm-break-with-frugality-in-new-dutch-coalition-agreement/> og <https://think.ing.com/snaps/new-dutch-coalition-agreement-is-farewell-to-frugality/>
- [7] https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/austria-seeks-germanys-support-for-return-to-strict-budgetary-rules/?utm_source=piano&utm_medium=email&utm_campaign=18282&pnespid=6eV3AyEYM.9K36GZ
- [8] <https://www.ft.com/content/ecbdd1ad-fcb0-4908-a29a-5a3e14185966>
- [9] <https://www.ft.com/content/f2d7fc03-aad9-4297-9443-129ada32b74e?desktop=true&segmen-tld=7c8f09b9-9b61-4fbb-9430-9208a9e233c8#myft:notification:daily-email:content>
- [10] <https://www.spiegel.de/wirtschaft/lindner-geht-auf-konfrontationskurs-zu-frankreich-a-1bc149f6-6b0b-4bb2-92a6-5e09ed6c7d0d>
- [11] https://www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_stram-finanslov-overgaar-karhoffelkuren.pdf
- [12] https://www.politico.eu/article/eu-debt-rules-wiggle-room-2023/?utm_source=POLITICO.EU&utm_campaign=2346ad6518-EMAIL_CAMPAIGN_2022_02_11_04_57&utm_medium=email&utm_term=0_10959edeb5-2346ad6518-190840456